

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 150 § i kommunallagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att övergångsbestämmelserna som gäller bolagiseringsskyldigheten i kommunallagen ändras så, att bestämmelsen som gäller bolagiseringsskyldigheten i kommunallagen tillämpas på tillhandahållande av sjukvårdstjänster och andra hälsovårdstjänster inom företagshälsovården från ingången av 2019. Dessutom föreslås det att kommunen och samkommunen i bokföringen särredovisar företagshälsovårdstjänsterna från kommunens övriga hälso- och sjukvårdstjänster under den föreslagna övergångsperioden.

Det föreslås att giltighetstiden för övergångsbestämmelsen som gäller personalens pensionskydd förlängs så att den på motsvarande sätt tillämpas även på överföringar av uppgifter som genomförs under den föreslagna övergångsperioden. Dessutom föreslås det att befrielsen från överlåtelseskatt som hänför sig till bolagiseringsskyldigheten även ska gälla överlåtelser som utförts under övergångsperioden.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning.....	3
1.2 Utskottens ställningstaganden.....	4
1.3 Europeiska kommissionens åsikt.....	5
1.4 Marknadsläget.....	5
1.5 Marknadsmässig prissättning och tillsyn över den	6
2 FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	7
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	12
LAGFÖRSLAG	13
Lag om ändring av 150 § i kommunallagen.....	13
BILAGA	15
PARALLELLTEXT	15
Lag om ändring av 150 § i kommunallagen.....	15

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning

Enligt kommunallagens 7 §, som gäller kommunens uppgifter, sköter kommunen de uppgifter som den har åtagit sig med stöd av självstyrelsen och organiserar de uppgifter som särskilt föreskrivs för den i lag. Av kommunallagens 126 § (Kommunens verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden) 1 mom. framgår att en kommun när den sköter uppgifter enligt 7 § i ett konkurrensläge på marknaden ska den överföra skötseln av uppgifterna till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse (bolagiseringsskyldighet). I 128 § i kommunallagen bestäms att när en kommun i de fall som avses i 127 § bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska kommunen tillämpa en marknadsmässig prissättning av verksamheten.

Enligt 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) kan en kommun med en arbetsgivare med verksamhet i kommunen avtala om att kommunens hälsovårdscentral ska ordna sådana sjukvårdstjänster och andra hälsovårdstjänster som avses i 14 § i lagen om företagshälsovård för dennes arbetstagare. Enligt övergångsbestämmelserna som gäller bolagiseringsskyldigheten i kommunallagens 150 § 2 mom. ska lagens 126 § 1 mom. tillämpas på tillhandahållande av sådan företagshälsovård som avses i 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen från ingången av 2017.

I 150 § 3 mom. i kommunallagen konstateras att vid överföring av uppgifterna enligt 1 och 2 mom. före utgången av 2016 ska det aktiebolag, det andelslag, den förening eller den stiftelse som de anställda hos kommunen eller samkommunen överförs till se till att pensionsskyddet kvarstår för dem bland den överförda personalen som varit anställda hos kommunen eller samkommunen före 1993 och vars anställning pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

I 150 § 4 mom. i kommunallagen konstateras att skatteverket ska återbetala betald skatt på ansökan, om en kommun eller samkommun i syfte att överföra uppgifter enligt 1 och 2 mom., före utgången av 2016 överlåter en fastighet den äger till ett aktiebolag som en eller flera kommuner eller samkommuner äger, när fastigheten före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för en uppgift som kommunen i fråga skött i ett konkurrensläge på marknaden. Dessutom krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelsen och att kommunen eller samkommunen i vederlag får aktier i det övertagande bolaget. Skattefriheten gäller på motsvarande sätt värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget, om fastigheterna i huvudsak används för ett ovan avsett ändamål, eller aktierna medför rätt att besitta en lägenhet som används för ett ändamål som avses ovan.

Enligt 150 § 4 mom. i kommunallagen ska ansökan om skatteåterbäring göras inom ett år från det att skatten betalades. Till ansökan ska fogas en redogörelse från de berörda kommunerna för hur överlåtelsen anknyter till skyldigheten enligt denna lag att bolagisera verksamhet och för vad fastigheten används före och efter överlåtelsen. Dessutom ska ett yttrande av kommunens revisor fogas till ansökan. Skatteverket kan vid behov begära ett utlåtande av finansministeriet om huruvida överlåtelsen anknyter till den i lag föreskrivna bolagiseringsskyldigheten.

Enligt 150 § 5 mom. i kommunallagen fastställs att om ansökan har gjorts och en redogörelse för att villkoren för skattefri överlåtelse är uppfyllda har lämnats redan innan skatten har betalats, kan skatteverket besluta att skatt inte behöver betalas.

RP 212/2016 rd

Konkurrens- och konsumentverket har med stöd av 30 a § i konkurrenslagen (948/2011) behörighet att ingripa i en kommuns eller samkommuns verksamhet och prissättning då den tillhandahåller företagshälsovård i ett konkurrensläge på marknaden.

Enligt 16 § i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (912/1992) fattar kommunen eller samkommunen beslut om storleken på de avgifter eller ersättningar som arbetsgivaren är skyldig att betala för företagshälsovård och sjukvårds- eller annan service. Grunderna för avgifterna är de nödvändiga och skäligen anläggnings- och driftskostnader som upprätthållandet av god företagshälsovårdspraxis medför. Sådana kostnader är lönekostnaderna för personalen, de obligatoriska lönebikostnader som betalats för dem, övriga driftskostnader för att upprätthålla företagshälsovården samt kostnaderna för anskaffning av anläggningar och inventarier som är nödvändiga för anordnandet av företagshälsovården.

1.2 Utskottens ställningstaganden

I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av kommunallagen (RP 32/2013) behandlades de kommunala tjänsternas förhållande till bolagiseringsskyldigheten för verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden. Förvaltningsutskottet behandlade i sitt betänkande (FvUB 10/2013) i fråga om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av kommunallagen förhållandet mellan tjänsterna inom den kommunala företagshälsovården och den bolagiseringsskyldighet för verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden som föreslås i propositionen. Förvaltningsutskottet hänvisade i sitt betänkande till det som arbetslivs- och jämställdhetsutskottet samt social- och hälsovårdsutskottet hade yttrat i ärendet.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterade bl.a. i sitt utlåtande (AjUU 6/2013 rd) att det vore bättre att bolagisera sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården först när man vet hur regeringens social- och hälsovårdsreform utfaller och hur företagshälsovården ordnas i det läget. Dessutom menar utskottet att man innan ändringen träder i kraft bör utreda företagshälsovårdens roll inom den kommunala primärvården och avsätta tillräckligt med beredningstid för bolagisering av företagshälsovården. När man tar ställning till hur mycket tid som lämpligen behövs för beredningen bör man komma ihåg de förestående stora förändringarna i kommunstrukturen och organiseringen av social- och hälsovården.

Social- och hälsovårdsutskottet ansåg i sitt utlåtande (ShUU 9/2013 rd) bl.a. att kommunerna inte haft möjlighet att i tillräcklig utsträckning förbereda sig på att verkställa lagen, vilket sammanhänger med att arbetsgruppens förslag delvis fått ett blandat mottagande. Bedömningen av om övergångsperioden är tillräcklig måste dessutom ske med beaktande av att de betydande förändringarna i kommunstrukturen och social- och hälsovården kommer att kräva mycket omfattande förberedelser inom kommunsektorn de närmaste åren. Utskottet ansåg att det är viktigt att utvecklingen av social- och hälsovården sker integrerat. Utskottet ansåg att övergångsperioden på ett år enligt propositionen är kort och föreslår därför att den förlängs till utgången av 2016.

Förvaltningsutskottet konstaterade i sitt betänkande att det var nödvändigt att till paragrafen foga en övergångsbestämmelse om tillhandahållande av företagshälsovård. I samband med den ovan nämnda ändringen av kommunallagen fäste social- och hälsovårdsutskottet samt arbetslivs- och jämställdhetsutskottet uppmärksamhet vid tidtabellen för bolagiseringen av företagshälsovården. Den pågående servicestrukturen inom social- och hälsovården talade också för att en övergångsbestämmelse var ändamålsenlig. Utskottet föreslog att en övergångsbestämmelse för företagshälsovården skulle ingå i ett nytt 2 mom. Det föreslogs att bolagiseringsskyldigheten tillämpas på de tjänster som avses i bestämmelsen från ingången av 2017.

RP 212/2016 rd

Övergångsperioden gäller sjukvårdstjänster inom företagshälsovården, som bör bolagiseras utan någon övergångsperiod. Bolagiseringsskyldigheten gäller inte lagstadgade förebyggande tjänster inom företagshälsovården. Därför hänvisas i 150 § 2 mom. i kommunallagen uttryckligen till sådan företagshälsovård som avses i 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen.

Förvaltningsutskottet konstaterade att det av övergångsbestämmelsen som gäller företagshälsovård även ska framgå bestämmelsens förhållande till skyldigheten att tillämpa marknadsmässig prissättning enligt 128 §.

Förvaltningsutskottet konstaterade att det för att undvika tolkningsproblem dock var nödvändigt att tillräckligt tydligt i bestämmelsen slå fast att Konkurrens- och konsumentverket har behörighet att även under övergångsperioden ingripa i sådant förfarande som snedvrider eller förhindrar konkurrens enligt 4 a kap. i konkurrenslagen.

Förvaltningsutskottet konstaterade också att det var nödvändigt att komplettera paragrafen så att övergångsbestämmelsen om pensionskydd tillämpas i enlighet med ovan nämnda ändring av kommunallagen även på överföringar som sker under övergångsperioden. Genom detta kunde man undvika att övergångsbestämmelsen skulle upphöra att gälla i samband med en upphävning av den gällande kommunallagen.

Den ovan nämnda ändringen av kommunallagen innehöll även bestämmelser om befrielse från överlåtelseskatt som hänför sig till bolagiseringsskyldigheten under övergångsperioden. Utskottet ansåg att det var ändamålsenligt att reglera om befrielse från överlåtelseskatt under övergångsperioden på samma sätt som i ikraftträdandebestämmelsen i nämnda ändring av kommunallagen.

1.3 Europeiska kommissionens åsikt

Social- och hälsovårdsministeriet har varit i kontakt med Europeiska kommissionen i fråga om en förlängning av den övergångsperiod som hänför sig till bolagiseringen av kommunernas sjukvårdstjänster inom företagshälsovården. I social- och hälsovårdsministeriets brev av den 26 april 2016 motiverades förlängningen av övergångsperioden med regionförvaltningsreformen och servicestrukturreformen inom social- och hälsovården, som är under beredning.

I sitt brev av den 15 juli 2016 förhåller sig Europeiska kommissionens generaldirektorat för konkurrens positivt till en förlängning av giltighetstiden för den övergångsbestämmelse som hänför sig till bolagiseringen av kommunernas sjukvårdstjänster inom företagshälsovården, så att sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården bolagiseras från ingången av 2019. Enligt kommissionen bör myndigheterna under övergångsperioden vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra en snedvridning av konkurrensen även genom att i bokföringen hålla företagshälsovårdstjänsterna åtskilda från övriga tjänster och att säkerställa att ett marknadsmässigt pris tas ut för dessa tjänster. Då Europeiska kommissionen formulerade sin egen ståndpunkt kände den till vilken syn på saken Terveyspalvelualan Liitto ry hade i det aktuella ärendet.

1.4 Marknadsläget

Av tjänsterna för de enskilda kunderna inom företagshälsovården producerades 58 procent av privata serviceproducenter, 21 procent av kommunala affärsverk eller aktiebolag, 9 procent av arbetsgivarens egna aktörer, 8 procent av hälsovårdscentraler och 4 procent av arbetsgivarnas gemensamma aktörer enligt de preliminära uppgifter som utredningen Företagshälsovården i Finland 2015 ger vid handen. Antalet enskilda kunder hos de kommunala aktörerna (hälsovårdscentraler, affärsverk, aktiebolag) har minskat från 35 procent till 29 procent åren 2010-2015. Minskningen i antalet enskilda kunder vid hälsovårdscentralerna var närapå 43 procent

RP 212/2016 rd

under denna tid. Under samma tid har antalet företagshälsovårdsenheter vid hälsovårdscentralerna minskat från 89 till 58 (övergång till en del av ett affärsverk) och antalet affärsverk har ökat från 25 till 32. Medianen för antalet enskilda kunder vid de kommunala affärsverken har sjunkit från 12 775 till 11 798.

Det fanns tre bolagiserade affärsverk enligt en rapport som sammanställdes 2016. I utredningen granskades 17 kommunala affärsverk inom den kommunala företagshälsovården i början av 2016. Av dessa hade fyra fattat beslut om bolagisering, tre utredde frågan, tre fortsätter som affärsverk och sju hade inte fattat något beslut. Situationen lever som en följd av servicestrukturreformen inom social- och hälsovården. Kommunala affärsverk och aktiebolag har grundats för större städers och deras kranskommuners behov. Andelen kunder vid kommunernas hälsovårdscentraler och kommunala affärsverk och aktiebolag utgör 29 procent av alla enskilda kunder inom företagshälsovården och jämfört med andra serviceproducenter har dessa mest arbetsgivarkunder, i synnerhet småföretag. (Rapporten Kuntien työterveyshuollon liikelaitokset 30.6.2016, Lith consulting group/Pekka Lith.) De kommunala serviceproducenterna gör det möjligt att företagshälsovårdstjänster tillhandahålls även för arbetsgivare i små kommuner och glest bebyggda områden där det sällan förekommer konkurrens med andra serviceproducenter. De kommunala serviceproducenterna inom företagshälsovården är skyldiga att anta alla arbetsgivare som sina kunder.

1.5 Marknadsmässig prissättning och tillsyn över den

Konkurrens- och konsumentverket har med stöd av konkurrenslagen och kommunallagen behörighet att utöva tillsyn över det åläggande som gäller den marknadsmässiga prissättningen. Konkurrens- och konsumentverket kan enligt 30 a § i konkurrenslagen ingripa om man i den ekonomiska verksamhet som bedrivs av en kommun eller samkommun tillämpar ett sådant förfarande eller en sådan verksamhetsstruktur som snedvrider eller hindrar konkurrens. Med ett sådant förfarande avses sådana verksamhetsätt av vilka följer att konkurrensen inte är jämlik mellan näringsverksamhet inom den offentliga och privata sektorn, exempelvis prissättning som inte motsvarar kostnaderna, rabattpraxis som binder kunderna och diskriminering (Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konkurrenslagen och av 4 och 16 § i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar, RP 40/2013 rd). Konkurrens- och konsumentverket kan ingripa i kommunens eller samkommunens verksamhet om den står i strid med kravet på marknadsmässig prissättning enligt 128 § i kommunallagen.

Utgångspunkten för att förutsättningarna för konkurrens- och konsumentverkets prissättnings-tillsyn och marknadsmässiga prissättning ska uppfyllas är att den konkurrensutsatta verksamheten är lönsam och att kostnaderna täcks. Vid prissättningen ska således beaktas inkomsterna från den konkurrensutsatta verksamheten och de rörliga kostnaderna för produktionen samt den del av de fasta kostnaderna som kan hänföras till den här verksamheten. Avskrivningar och finansieringskostnader som hänför sig till investeringar ska beaktas som kostnader till den del dessa investeringar är nödvändiga för skötseln av uppgiften. Dessutom ska vid prissättningen beaktas en rimlig avkastning på kapital som är bundet till verksamheten (RP 32/2013 rd). Marknadsmässig prissättning förutsätter således en granskning av de kostnader som förorsakas av konkurrensutsatt verksamhet, avkastningen därav och kostnadsmotsvarigheten.

Konkurrens- och konsumentverket kan med stöd av 30 c § i konkurrenslagen meddela offentliga samfund ålägganden för att säkerställa jämlika konkurrensförutsättningar och rätta till snedvriden konkurrens. För att säkerställa en marknadsmässig prissättning kan det vara nödvändigt att exempelvis kräva att konkurrensutsatt verksamhet i bokföringen hålls åtskild från offentliga samfunds övriga verksamhet. Bokföringsmässig särredovisning kan förutsättas som en korrigeringsmetod för förfaranden som snedvrider konkurrens även då kommunen eller

samkommunen i bolagsform tillhandahåller företagshälsovårdstjänster i ett konkurrensläge på marknaden. Konkurrens- och konsumentverket utövar tillsyn från fall till fall och bokföringsmässig särredovisning av konkurrensutsatt verksamhet från icke-konkurrensutsatt verksamhet kan bli aktuell då en kommunal enhets verksamhet på företagshälsovårdens marknad är omfattande och kan antas ha negativa verkningar för jämlika konkurrensförutsättningar.

Konkurrens- och konsumentverket har emellertid inte under övergångsperioden möjlighet att avlägsna konkurrensneutralitetsproblem som beror på kommunens eller samkommunens struktur, såsom konkursskydd och skattefördelar.

Utifrån en begäran om åtgärder utreder Konkurrens- och konsumentverket för närvarande verksamheten vid sex kommunala affärsverk i ett konkurrensläge på marknaden i fråga om företagshälsovård. Utredningens fokus ligger just på särredovisning av bokföringen och marknadsmässig prissättning.

2 Föreslagna ändringar

Det föreslås att övergångsbestämmelserna som gäller bolagiseringsskyldigheten i 150 § 2 mom. i kommunallagen ändras så att bestämmelserna om bolagiseringsskyldigheten i kommunallagens 126 § 1 mom. ska börja tillämpas på tillhandahållande av sjukvårdstjänster och andra hälsovårdstjänster inom företagshälsovården två år senare än det som fastställs i de gällande övergångsbestämmelserna, dvs. först från ingången av 2019. Det föreslås således att bolagiseringsskyldigheten börjar tillämpas samtidigt som servicestrukturen inom social- och hälsovården.

Enligt lagen om införande av landskapslagen, som är ute på remiss, ska landskapen bolagisera sådan verksamhet som omfattas av valfrihet och som bedrivs på marknaden före utgången av 2020. Enligt denna proposition ska bolagiseringen av sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården utföras från ingången av 2019.

Det är ändamålsenligt att i samband med servicestrukturen inom social- och hälsovården utföra en nödvändig översyn av den lagstiftning som gäller innehållet i och sättet att genomföra ansvaret för att anordna och tillhandahålla företagshälsovård samt de praktiska arrangemang som krävs. En förlängning av övergångsperioden med två år gör det möjligt att kommande servicestrukturer och produktionssätt, vid planeringen och genomförandet av ansvaret för att anordna och tillhandahålla regionala företagshälsovårdstjänster, kan samordnas på ett lämpligt sätt med den kommande servicestrukturen inom social- och hälsovården.

Dessutom föreslås det att det till 150 § i kommunallagen fogas en bestämmelse om att en kommun som under övergångsperioden i ett konkurrensläge på marknaden tillhandahåller i 14 § i lagen om företagshälsovård avsedda sjukvårdstjänster och andra hälsovårdstjänster inom företagshälsovården, ska bokföringen i fråga om företagshälsovården hållas åtskild från kommunens bokföring av övriga hälso- och sjukvårdstjänster. Genom bestämmelsen tillgodoses konkurrensneutraliteten under övergångsperioden. Propositionen uppfyller till denna del de förutsättningar som Europeiska kommissionen ställer för en förlängning av övergångsperioden.

Det föreslås att övergångsperioden förlängs även när det gäller att pensionsskyddet ska kvarstå för personal inom företagshälsovården som har varit anställd hos kommunen eller samkommunen men som överförs till ett nytt företag. En förutsättning är att personen har varit anställd hos kommunen eller samkommunen före 1993 och att anställningen pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Det föreslås att även skattefrihet som gäller överlåtelse av fastigheter och värdepapper fortsätter under övergångsperioden. Det här föreslås gälla fastigheter som före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för företagshälsovård som kommunen i fråga skött i ett konkurrensläge på marknaden. Dessutom krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelsen.

Skattefriheten föreslås på motsvarande sätt gälla värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar under övergångsperioden samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget. En förutsättning är att fastigheterna i huvudsak används för företagshälsovård eller att aktierna medför rätt att besitta den lägenhet som används för ändamålet.

Ett alternativ till den föreslagna ändringen är att den kommunala serviceproduktionen inom företagshälsovården bolagiseras separat före regionförvaltningsreformen och servicestrukturreformen inom social- och hälsovården. Det här föranleder kostnader för bildandet av bolag och senare, inom en mycket kort tid kostnader för en eventuell nedläggning av verksamheten samt olägenheter i fråga om de anställdas ställning. Det är inte ändamålsenligt att kommunerna blir tvungna att genomföra omfattande omstruktureringar av sina funktioner, som överförs på landskapen efter två år.

3 Propositionens konsekvenser

För närvarande är regionförvaltningsreformen och servicestrukturreformen inom social- och hälsovården under beredning där det ansvar för att ordna social- och hälsovård som axlas av 313 kommuner (år 2016) huvudsakligen kommer att överföras på 18 landskap som ska bildas. Enligt 150 § 2 mom. i gällande kommunallag ska sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården bolagiseras från ingången av 2017. Efter att reformen har trätt i kraft kan kommunerna inte längre tillhandahålla social- och hälsovårdstjänster. Det blir således en tid på två år mellan den tidpunkt då reformen träder i kraft och nu gällande bolagiseringsskyldighet. Under denna tid ska kommunerna antingen bolagisera sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården eller upphöra med att tillhandahålla sådana på en konkurrensutsatt marknad. Utöver kostnaderna för bildandet av ett bolag uppkommer för kommunen även kostnader för nedläggning av verksamhet och en eventuell upplösning av bolaget och kostnader i anslutning till personalen. Om kommunerna i stor utsträckning drar sig ur produktionen av sjukvårdstjänster inom företagshälsovården, kommer detta avsevärt att försvåra förutsättningarna för återupptagandet av verksamheten i landskapen. Efter att reformerna har trätt i kraft beslutar landskapet hur det ordnar företagshälsovården inom sitt område. Landskapet kan skaffa företagshälsovård av andra tjänsteproducenter, tillhandahålla den själv eller tillsammans med ett annat landskap.

En förlängning av övergångsperioden med två år gör det möjligt att den nuvarande situationen kan fortsätta fram till dess att servicestrukturreformen inom social- och hälsovården träder i kraft och då behöver kommunerna således inte bolagisera företagshälsovårdens sjukvårdstjänster under de två sista åren.

Bolagiseringsskyldigheten gäller sjukvårdstjänster och andra hälsovårdstjänster inom företagshälsovården som kommunerna kan ordna i enlighet med 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen. Skyldigheten gäller inte förebyggande tjänster enligt 12 § i lagen om företagshälsovård. Om en kommun endast tillhandahåller förebyggande företagshälsovård inom sitt område, leder det till att en arbetsgivare som skaffar företagshälsovård från kommunen, även om arbetsgivaren så önskar, inte kan erbjuda sjukvårdstjänster till sina arbetstagare. Det här skulle försätta arbetstagarna i en ojämlig ställning jämfört med arbetstagare, vilkas arbetsgivare skaffar tjänsterna från någon annan än en kommunal tjänsteproducent. En förutsättning för att ar-

betsgivare ska betalas sådana ersättningar som avses i 13 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) är att verksamheten genomförts med användning av nödvändiga resurser inom företagshälsovården. Det här innebär i praktiken att arbetsgivaren betalas ersättningar för den företagshälsovård som arbetsgivaren ordnar, om samma serviceproducent tillhandahåller både förebyggande tjänster och sjukvårdstjänster.

Europeiska kommissionen förutsätter att kommunerna särredovisar företagshälsovården i bokföringen för att övergångsperioden för bolagisering ska kunna förlängas. Kommunerna kan utföra särredovisningen enligt olika alternativ, genom enheter med kalkylmässig särredovisning, affärsverk eller separata balansposter. Bokföringsmässig särredovisning krävs inte skilt i fråga om den lagstadgade (förebyggande verksamhet) och den frivilliga (sjukvård) företagshälsovården. Sådan särredovisning vore administrativt synnerligen tung och skulle öka kommunernas administrativa börda oskäligt mycket.

Under övergångsperioden ska myndigheterna också säkerställa att ett marknadsmässigt pris tas ut för sjukvårdstjänster och andra tjänster inom företagshälsovården.

Propositionen har inga betydande direkta konsekvenser för statsbudgeten.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. Ärendet behandlades den 25 augusti 2016 i Delegationen för företagshälsovård, där det finns företrädare för Arbetshälsoinstitutet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Finlands Kommunförbund rf, Folkpensionsanstalten, Finlands näringsliv rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK r.y., Finlands Företagsläkarförening rf, Suomen Työterveyshoitajaliitto – Finlands Företagshälsovårdareförbund r.y., Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Akava ry och Företagarna i Finland rf. Delegationen för företagshälsovård diskuterade propositionsutkastet och den fortsatta beredningen fick understöd.

Ärendet behandlades under ett sammanträde vid social- och hälsovårdsministeriet den 23 augusti 2016 dit serviceproducenter inom företagshälsovården, Terveyspalvelualan Liitto ry, Läkarföretagen rf och andra remissinstanser hade bjudits in.

Yttranden om propositionen lämnades av finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Konkurrens- och konsumentverket, Finlands Kommunförbund, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Jord- och Skogsbruksproducenternas Centralförbund MTK, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Akava ry, Finlands Företagsläkarförening rf, Företagarna i Finland rf, Finlands Näringsliv, Terveyspalvelualan Liitto ry, Läkarföretagen rf, affärsverket Kokkola Työplus, Suomen Terveystalo Oy, Työterveys Aalto, affärsverket Vantaan Työterveys och Arbete och Hälsa rf.

Majoriteten av remissinstanserna understödde en förlängning av övergångsperioden på det sätt som föreslås. Konkurrens- och konsumentverket anser i princip att en förlängning av övergångsperioden är problematisk, men med hänsyn till att det är fråga om en omfattande reform kan en förlängning av övergångsperioden dock anses vara ändamålsenlig. Finlands näringsliv och Suomen Terveystalo Oy understöder inte en förlängning av övergångsperioden. Företagarna i Finland rf, Terveyspalvelualan Liitto ry och Läkarföretagen rf framförde i sina yttranden att de kommunala affärsverken inte ska beviljas övergångstid men att man i fråga om de kommunala hälsovårdscentralerna kan förlänga övergångsperioden med två år i enlighet med det som föreslås ovan. I yttrandena konstateras att man bör fästa särskild vikt vid att särredo-

RP 212/2016 rd

visningen i bokföringen genomförs och vid hur man ombesörjer att konkurrensen inte snedvrids under övergångsperioden.

Ärendet behandlades i delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning.

Föredragningstillstånd har fåtts av finansministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

150 §. Övergångsbestämmelser som gäller bolagiseringsskyldigheten. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så att övergångsbestämmelserna som gäller bolagiseringskyldigheten i kommunallagen tillämpas på tillhandahållande av sjukvårdstjänster och andra hälsovårdstjänster inom företagshälsovården från ingången av 2019. Dessutom föreskrivs att verksamheten ska särredovisas i bokföringen.

För närvarande bereds regionförvaltningsreformen och servicestrukturreformen inom social- och hälsovården där ca 300 kommuners skyldigheter att ordna social- och hälsovård huvudsakligen ska överföras på 18 landskap som ska bildas. Enligt 150 § 2 mom. i gällande kommunallag ska sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården bolagiseras före utgången av 2016. I de förslag som hänför sig till reformerna överförs även skyldigheten att ordna företagshälsovård från kommunerna till landskapen. Efter att reformen har trätt i kraft kan kommunerna inte längre tillhandahålla social- och hälsovårdstjänster. Det blir således en tid på två år mellan den tidpunkt då reformen träder i kraft och nu gällande bolagiseringskyldighet. Under denna tid ska kommunerna antingen bolagisera sjukvårdstjänsterna inom företagshälsovården eller upphöra med att tillhandahålla sådana på en konkurrensutsatt marknad. En förlängning av övergångsperioden med två år gör det möjligt att den nuvarande situationen kan fortsätta fram till dess att servicestrukturreformen inom social- och hälsovården träder i kraft och då behöver kommunerna således inte före ändringen bolagisera de sjukvårdstjänster inom företagshälsovården som de har ansvar för.

Dessutom föreslås att kommunen eller samkommunen under övergångsperioden i sin bokföring ska särredovisa företagshälsovårdstjänsterna från kommunernas övriga hälso- och sjukvårdstjänster. Sådana företagshälsovårdstjänster som kommunen och samkommunen tillhandahåller för sin egen personal ska inte omfattas av denna särredovisning eftersom de inte utgör verksamhet på marknaden. Genom bestämmelsen tillgodoses konkurrensneutraliteten under övergångsperioden. Europeiska kommissionen har dessutom krävt att verksamheten särredovisas i bokföringen för att säkerställa att övergångsperioden inte snedvrider konkurrensen och att det vid behov går att ingripa däri. Bokföringsmässig särredovisning möjliggör också en bättre övervakning av att prissättningen av verksamheten sker på marknadsvillkor.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras så att även giltighetstiden för skyldigheten att trygga personalens pensionsförmåner förlängs med två år. Vid överföring av uppgifterna enligt 2 mom. före utgången av 2018 ska det aktiebolag, det andelslag, den förening eller den stiftelse som de anställda hos kommunen eller samkommunen överförs till se till att pensionsskyddet kvarstår för dem bland den överförda personalen som varit anställda hos kommunen eller samkommunen före 1993 och vars anställning pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Det föreslås att även övergångsperioden enligt 4 mom. förlängs med två år på grund av ändringarna i 2 mom. Det föreslås att skatteverket återbetalar betald skatt på ansökan, om en kommun eller samkommun i syfte att överföra uppgifter enligt 2 mom., före utgången av 2018 överlåter en fastighet den äger till ett aktiebolag som en eller flera kommuner eller samkommuner äger, när fastigheten före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för en uppgift som kommunen i fråga skött i ett konkurrensläge på marknaden. Dessutom krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelsen och att kommunen eller samkommunen i vederlag får aktier i det övertagande bolaget. Skattefriheten föreslås på motsvarande sätt gälla värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget,

RP 212/2016 rd

om fastigheterna i huvudsak används för ett ovan avsett ändamål, eller aktierna medför rätt att besitta en lägenhet som används för ett ändamål som avses ovan.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 150 § i kommunallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunallagen (410/2015) 150 § 2—4 mom. som följer:

150 §

Övergångsbestämmelser som gäller bolagiseringskyldigheten

Lagens 126 § 1 mom. ska tillämpas på tillhandahållande av sådan företagshälsovård som avses i 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) från ingången av 2019. När kommunen tillhandahåller företagshälsovård under övergångsperioden ska den vid prissättningen iaktta 128 § i denna lag. Kommunen eller samkommunen ska under övergångsperioden i sin bokföring särredovisa företagshälsovårdstjänsterna från kommunernas övriga hälso- och sjukvårdstjänster, om kommunen eller samkommunen bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden. Konkurrens- och konsumentverket får på det sätt som avses i 4 a kap. i konkurrenslagen ingripa i en kommuns eller samkommuns verksamhet och prissättning när den under övergångsperioden tillhandahåller företagshälsovård i ett konkurrensläge på marknaden.

Vid överföring av uppgifterna enligt 2 mom. före utgången av 2018 ska det aktiebolag, det andelslag, den förening eller den stiftelse som de anställda hos kommunen eller samkommunen överförs till se till att pensionsskyddet kvarstår för dem bland den överförda personalen som varit anställda hos kommunen eller samkommunen före 1993 och vars anställning pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Skatteverket ska återbetala betald skatt på ansökan, om en kommun eller samkommun i syfte att överföra uppgifter enligt 2 mom., före utgången av 2018 överlåter en fastighet den äger till ett aktiebolag som en eller flera kommuner eller samkommuner äger, när fastigheten före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för en uppgift som kommunen i fråga skött i ett konkurrensläge på marknaden. Dessutom krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelsen och att kommunen eller samkommunen i vederlag får aktier i det övertagande bolaget. Skattefriheten gäller på motsvarande sätt värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget, om

- 1) fastigheterna i huvudsak används för ett ovan avsett ändamål, eller

RP 212/2016 rd

2) aktierna medför rätt att besitta en lägenhet som används för ett ändamål som avses ovan.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20 oktober 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila

Lag

om ändring av 150 § i kommunallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunallagen (410/2015) 150 § 2—4 mom. som följer:

Gällande lydelse

150 §

Övergångsbestämmelser som gäller bolagiseringskyldigheten

Föreslagen lydelse

150 §

Övergångsbestämmelser som gäller bolagiseringskyldigheten

Lagens 126 § 1 mom. ska tillämpas på tillhandahållande av sådan företagshälsovård som avses i 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) från ingången av 2017. När kommunen tillhandahåller företagshälsovård under övergångsperioden ska den vid prissättningen iakttas 128 § i denna lag. Konkurrens- och konsumentverket får på det sätt som avses i 4 a kap. i konkurrenslagen ingripa i en kommuns eller samkommuns verksamhet och prissättning när den under övergångsperioden tillhandahåller företagshälsovård i ett konkurrensläge på marknaden.

Vid överföring av uppgifterna enligt 1 och 2 mom. före utgången av 2016 ska det aktiebolag, det andelslag, den förening eller den stiftelse som de anställda hos kommunen eller samkommunen överförs till se till att pensionskyddet kvarstår för dem bland den överförda personalen som varit anställda hos kommunen eller samkommunen före 1993 och vars anställning pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Skatteverket ska återbetala betald skatt på ansökan, om en kommun eller samkommun i syfte att överföra uppgifter enligt 1 och 2 mom., före utgången av 2016 överlåter en fastighet den äger till ett aktiebolag som en eller flera kommuner eller samkommuner äger, när fastigheten före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för en uppgift som kommunen i fråga skött i ett konkurrensläge på marknaden. Dessutom

Lagens 126 § 1 mom. ska tillämpas på tillhandahållande av sådan företagshälsovård som avses i 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) från ingången av 2019. När kommunen tillhandahåller företagshälsovård under övergångsperioden ska den vid prissättningen iakttas 128 § i denna lag. *Kommunen eller samkommunen ska under övergångsperioden i sin bokföring särredovisa företagshälsovårdstjänsterna från kommunernas övriga hälso- och sjukvårdstjänster, om kommunen eller samkommunen bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden.* Konkurrens- och konsumentverket får på det sätt som avses i 4 a kap. i konkurrenslagen ingripa i en kommuns eller samkommuns verksamhet och prissättning när den under övergångsperioden tillhandahåller företagshälsovård i ett konkurrensläge på marknaden.

Vid överföring av uppgifterna enligt 2 mom. före utgången av 2018 ska det aktiebolag, det andelslag, den förening eller den stiftelse som de anställda hos kommunen eller samkommunen överförs till se till att pensionskyddet kvarstår för dem bland den överförda personalen som varit anställda hos kommunen eller samkommunen före 1993 och vars anställning pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Skatteverket ska återbetala betald skatt på ansökan, om en kommun eller samkommun i syfte att överföra uppgifter enligt 2 mom.,

krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelserna och att kommunen eller samkommunen i vederlag får aktier i det övertagande bolaget. Skattefriheten gäller på motsvarande sätt värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget, om

1) fastigheterna i huvudsak används för ett ovan avsett ändamål, eller

2) aktierna medför rätt att besitta en lägenhet som används för ett ändamål som avses ovan.

före utgången av 2018 överlåter en fastighet den äger till ett aktiebolag som en eller flera kommuner eller samkommuner äger, när fastigheten före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för en uppgift som kommunen i fråga skött i ett konkurrens-
läge på marknaden. Dessutom krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelsen och att kommunen eller samkommunen i vederlag får aktier i det övertagande bolaget. Skattefriheten gäller på motsvarande sätt värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget, om

1) fastigheterna i huvudsak används för ett ovan avsett ändamål, eller

2) aktierna medför rätt att besitta en lägenhet som används för ett ändamål som avses ovan.

Denna lag träder i kraft den 20 .
